

Vergaderjaar 2013–2014

31 289

Voortgezet Onderwijs

Nr. 181

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 december 2013

Met deze brief wil ik uw Kamer, zoals toegezegd in mijn brief van 19 april 2013 informeren over de acties die ik me, naar aanleiding van het advies «Digitale geletterdheid in het voortgezet onderwijs; vaardigheden en attitudes voor de 21ste eeuw» van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), heb voorgenomen.

Aanbevelingen KNAW

Zoals uw Kamer heeft kunnen lezen in het advies van de KNAW, beoogt de KNAW een aanzet te geven tot algehele herziening van het Nederlandse voortgezet onderwijs in de digitale informatie en communicatie, met als doel het helpen creëren van nieuwe generaties van capabele, ondernemende en verantwoordelijke burgers van de digitale wereld.¹

Hiertoe doet de KNAW vijf aanbevelingen, te weten:

1. Voer een nieuw verplicht vak Informatie & communicatie voor de onderbouw van havo en vwo in;
2. Voer een grondige vernieuwing van het keuzevak Informatica voor de bovenbouw van havo en vwo door;
3. Stimuleer de interactie tussen deze vakken en de andere schoolvakken;
4. Geef prioriteit aan de opleiding van een nieuwe generatie docenten met nieuwe vaardigheden en attitudes;
5. (Gericht aan de Minister van Economische Zaken) Bevorder het onderwijs in de digitale geletterdheid, in samenhang met de initiatieven die de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap neemt. U brengt daarmee de realisatie van Uw Digitale Agenda.nl dichterbij.

¹ KNAW (2012), *Digitale geletterdheid in het voortgezet onderwijs; vaardigheden en attitudes voor de 21ste eeuw*, p. 13

Voorgenomen intenties per aanbeveling

Per voorgenoemde aanbeveling zal ik u in deze brief mijn intenties voor de komende periode uiteenzetten.

Nieuw verplicht vak Informatie & communicatie in de onderbouw

De eerste aanbeveling van de KNAW betreft de invoering van een nieuw verplicht vak in de onderbouw van havo en vwo. In de bestaande onderwijsstructuur van het curriculum van de onderbouw voortgezet onderwijs is, via de regeling onderbouw voortgezet onderwijs, thans geregeld dat scholen ruimte hebben om verschillende vormen van onderwijs, zowel bestaande als nieuwe vormen, aan te bieden. Met andere woorden, scholen hebben de mogelijkheid om zelf te bepalen hoe ze het onderwijs inrichten. Ze kunnen bijvoorbeeld kiezen voor vakken, projecten, leergebieden of een combinatie hiervan. Daarnaast kunnen scholen met behulp van de 58 kerndoelen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs richting geven aan de opdracht van de school en het onderwijsprogramma samenstellen. Het invoeren van een apart vak in de bestaande structuur van de onderbouw van het voortgezet onderwijs – zoals de KNAW dit voorstelt – past vanwege deze vrijheid voor de keuze over de inrichting en organisatie in de onderbouw daarom niet.

Niettemin wil ik tegemoetkomen aan de aanbeveling van de KNAW om leerlingen in de eerste twee leerjaren van het voortgezet onderwijs te equiperen met kennis en vaardigheden omtrent digitale geletterdheid, mede in het licht van maatschappelijke vernieuwing en economische innovatie. Ik wil zelfs verder hierin gaan door digitale geletterdheid breder te laten verkennen. Enerzijds door dit voor de gehele funderende periode (inclusief primair onderwijs) te laten bezien en anderzijds door verheldering te krijgen rond (aanpalende) aspecten als mediawijsheid en 21^e eeuwse vaardigheden. Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) heeft mij hiervoor een voorstel gedaan, waar zij dit najaar mee zullen starten. Het uiteindelijke advies van SLO zal mij medio 2014 bereiken, waarna ik kort daaropvolgend een beslissing zal nemen hoe verder te handelen.

Grondige vernieuwing keuzevak Informatica in de bovenbouw

Het advies van de KNAW spreekt zich ook uit over het vak informatica in havo en vwo, een keuzevak in de bovenbouw dat deel kan uitmaken van het eindexamen. Er wordt geconstateerd dat dit vak niet meer aansluit bij de hedendaagse eisen. Tegelijk tekent de KNAW aan dat er ook nu scholen zijn waar uitstekend informaticaonderwijs wordt gegeven. De verklaring voor deze schijnbare tegenstelling ligt blijkbaar in de globale formulering van de examentermen, die de docent grote vrijheid geeft om tot een eigen invulling te komen. De beschrijving door de KNAW van de huidige situatie rond het vak informatica maakt duidelijk dat er behoefte is aan maatregelen om in den brede tot modern en aantrekkelijk informaticaonderwijs te komen. Het gegeven dat het onderwijs in dit vak op een deel van de scholen nu al aan hoge eisen beantwoordt, roept daarbij de vraag op welke de snelste en meest effectieve weg is om dit ook bij de overige scholen te bereiken.

Het herzien van een examenprogramma vergt immers een aantal jaren voordat dit op scholen kan worden ingevoerd. Gezien de snelle veranderingen in het veld waarop dit vak betrekking heeft, zou het belangrijke voordelen hebben als op kortere termijn winst kan worden behaald. Bijvoorbeeld door het ontsluiten van «good practices» en het uitwisselen van succesvol leermateriaal. Ik heb daarom SLO opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar de meest effectieve wijze om te komen

tot informaticaonderwijs dat recht doet aan de ambities van het KNAW-advies. Daartoe zal het thans gegeven onderwijs in dit vak op scholen worden doorgelicht, met speciale aandacht voor de scholen waar het naar het oordeel van de KNAW nu al zeer goed gaat. Op grond van de bevindingen zal de SLO advies uitbrengen over de te ondernemen vervolgacties: gehele of gedeeltelijke herziening van het programma, andersoortige acties of een combinatie van beide. Dat advies zal mij in het begin van 2014 bereiken; kort daarna zal ik een beslissing nemen over de opvolgende stappen.

Stimuleren interactie tussen deze vakken en andere schoolvakken

Met de derde aanbeveling meent de KNAW dat een interactie tussen de vakken Informatie & communicatie (onderbouw) en Informatica (bovenbouw) met andere schoolvakken moet worden gestimuleerd, zoals bijvoorbeeld met talen, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer, economie en expressievakken.

De school bepaalt – binnen de door de overheid gestelde kaders – zelf de keuze over de programmering, inrichting, organisatie, vormgeving en pedagogisch-didactische aanpak. Ik ben ervan overtuigd dat scholen al wel in de geest van deze aanbeveling werken, met name op het front van digitalisering in het onderwijs, wat door mij wordt gestimuleerd.

Nieuwe generatie docenten opleiden met nieuwe vaardigheden en attitudes

De KNAW acht het urgent dat in samenhang met de voorgaande aanbevelingen, een nieuwe generatie van docenten moet worden opgeleid en zittende docenten moeten worden bijgeschoold.

Ik begrijp de oproep van de KNAW. Naast mijn huidige prioriteit, het optimaliseren van de taalbeheersing en rekenvaardigheid van leerlingen, zal ik deze oproep onder de aandacht brengen van de lerarenopleidingen. Dit behoort toe tot de verantwoordelijkheid van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en zij zal hier zeker aandacht aan besteden via de verdere invulling van de lerarenagenda (Kamerstuk 27 923, nr. 171).

Bevorderen het onderwijs in de digitale geletterdheid (Digitale Agenda.nl)

De laatste aanbeveling van de KNAW richt zich op de portefeuille van de Minister van Economische Zaken, en dan met name op de Digitale Agenda.nl.

Vanzelfsprekend zit er geen licht tussen het beleid van de Minister van Economische Zaken en het onderwijsbeleid waarvoor ik verantwoordelijk ben. Sterker nog, we trekken hier samen in op. Concreet is dit naar voren gekomen in het onlangs afgesloten Techniekpact, waarin basisscholen, scholen voor het voortgezet onderwijs en bedrijven zich inzetten voor uitdagend techniekonderwijs voor alle jongeren van 4 tot 18 jaar. Vaardigheden als creativiteit, ondernemingszin, probleemoplossend vermogen en ICT-vaardigheden staan hierbij centraal.² Daarnaast zijn wij beiden vertegenwoordigd in de Strategieraad van het publiek private programma Digivaardig die zich richt op het digitaal vaardiger maken van verschillende doelgroepen, waaronder leraren.

² Nationaal Techniekpact 2020 (2013), paragraaf 2.2 Kiezen voor techniek, p. 4

Tot slot

De aanbevelingen van de KNAW richten zich specifiek tot havo en vwo. Aangezien digitale geletterdheid ook een belangrijk aandachtspunt is voor het vmbo, wil ik uw Kamer meegeven dat ik bij mijn afweging tevens zal bezien in hoeverre al het voorgaande in deze brief ook van betrekking zou kunnen zijn voor het vmbo.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker